

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

18 februari 2009

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met het Aanvullend Protocol
tussen het Koninkrijk België en het Europees Defensieagentschap,
ondertekend in Brussel op 22 juni 2005**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. ALGEMENE BESCHOUWINGEN OVER HET ONTHAAL VAN DE VERTEGENWOORDIGINGEN VAN INTERNATIONALE ORGANISATIES**1. Internationale gouvernementele organisaties en het verlenen van voorrechten en immuniteiten via een zetelakkoord****1.1. *Het belang van de aanwezigheid van internationale gouvernementele organisaties in België***

Het internationale imago en de bekendheid van België worden in belangrijke mate medebepaald door de aanwezigheid van de zetels of verbindingsbureaus van internationale gouvernementele organisaties met duizenden ambtenaren en hun families. België verwerft hierdoor een ruime internationale uitstraling, en ook de economische impact van deze aanwezigheid is aanzienlijk.

Bovendien vormt deze internationale aanwezigheid tegelijk een positieve uitdaging en een opportuniteit, in de mate dat zij mede één van de aanzetten kan zijn voor het ontwikkelen van beleidsinitiatieven op verschillende terreinen zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit en veiligheid die de Belgische samenleving in haar geheel ten goede komen.

Heel wat troeven kunnen uitgespeeld worden, zoals onze uitstekende verbindingen met Europa en de rest van de wereld, de relatief lage immobiliënprijzen en kosten voor levensonderhoud, de meertaligheid van onze bevolking en haar multiculturele samenstelling, het gevarieerde sociaal-cultureel leven en de jarenlange ervaring van de diverse overheden met internationale organisaties en hun personeel.

Waakzaamheid blijft evenwel geboden. Door de uitbreiding van de Europese Unie (EU) en de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) dienen zich nieuwe kandidaten aan als gastland voor internationale organisaties. Daarbij bieden zij vaak zeer aantrekkelijke voorwaarden.

Het behoud van de reputatie van België als bevoorrecht gastland van internationale organisaties vraagt

een volgehouden inzet vanwege de verschillende overheden en zal vooral afhangen van het behoud en zo mogelijk de verbetering van de kwaliteit van het onthaalbeleid dat door deze overheden gevoerd wordt ten aanzien van de internationale instellingen en hun personeel.

1.2. *Definitie van een ‘internationale gouvernementele organisatie’*

Volgende criteria worden gewoonlijk aangevoerd om van een ‘internationale gouvernementele organisatie’ te kunnen spreken:

- de organisatie werd opgericht bij een internationaal verdrag tussen staten of tussen staten en intergouvernementele organisaties of tussen intergouvernementele organisaties waarin de doelstellingen van de organisatie, haar structuur en haar werking vastgelegd worden;
- uit dit oprichtingsverdrag of de oprichtingsdocumenten van de organisatie blijkt de intentie van de verdragspartijen om aan de organisatie tenminste een functionele internationale rechtspersoonlijkheid toe te kennen, met andere woorden zij kan met het oog op de realisatie van haar doelstellingen op het internationale vlak de nodige rechten laten gelden en de nodige rechtshandelingen stellen, zoals het sluiten van verdragen met derde staten en met andere internationale organisaties;
- zij beschikt over organen die onderscheiden zijn van deze van de lidstaten;
- zij is bevoegd om facultatieve of bindende normen uit te vaardigen naar de lidstaten toe.

1.3. *Voorrechten en immuniteiten zijn enkel mogelijk voor organisaties die voldoen aan die definitie*

Enkel internationale organisaties die aan de onder punt 1.2 vermelde criteria voldoen, kunnen aanspraak maken op de voorrechten en immuniteiten die krachtens het internationale publiek recht en het gewoonterecht aan internationale rechtspersonen toegekend worden.

Elke beslissing over de toekenning van voorrechten en immuniteiten aan een internationale organisatie moet bijgevolg voorafgegaan worden door een onder-

zoek naar haar internationaal rechtelijk statuut, volgens de vier aangehaalde criteria.

Als belangrijkste bron van het internationale publiek recht voor de toekenning van voorrechten en immuniteiten aan organisaties geldt het op 13 februari 1946 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) aangenomen Verdrag over de voorrechten en immuniteiten van de Verenigde Naties¹.

Verder blijft ook het gewoonterecht een belangrijke bron van recht voor wat betreft de voorrechten en immuniteiten.

Om internationale gouvernementele organisaties ook in België een juridisch statuut toe te kennen en hen hier volkomen onafhankelijk te laten functioneren, dienen de hoger vermelde overheden in België een zetelakkoord met die organisaties te sluiten.

1.4. Voorrechten en immuniteiten moeten vastgelegd worden in een verdrag ('zetelakkoord')

België houdt streng aan het algemene beginsel dat de voorrechten en immuniteiten die internationale organisaties en hun personeel genieten, functioneel dienen te zijn: slechts deze voorrechten en immuniteiten worden toegekend die noodzakelijk zijn voor de onafhankelijkheid en de goede werking van de organisatie. Voorrechten en immuniteiten kennen dus een uitzonderingskarakter; zij houden immers per definitie een uitzondering in op de Grondwet en de bestaande wetgeving.

De voorrechten en immuniteiten worden vastgelegd in een akte die tot een van de drie volgende types behoort:

- een multilaterale overeenkomst tussen de lidstaten van de organisatie die elke lidstaat verplicht de opgesomde voorrechten en immuniteiten toe te

kennen aan organen en personeel van de organisatie op zijn grondgebied;

- een bilateraal verdrag: een zogenaamd 'zetelakkoord' tussen de organisatie en het betrokken gastland, als het gastland geen lid is van de multilaterale overeenkomst of van de organisatie, of als er geen multilaterale overeenkomst is, of om gewoon duidelijkheid te scheppen naast de multilaterale overeenkomst om de tegenstelbaarheid ten aanzien van derden te benadrukken;
- een aanvullende bilaterale overeenkomst: naast een multilaterale overeenkomst, om aan de organisatie een beperkt aantal bijkomende voorrechten toe te kennen die niet in de multilaterale overeenkomst opgenomen waren.

2. De in zetelakkoorden meest voorkomende voorrechten en immuniteiten

2.1. Immuniteit van de organisatie zelf

De internationale organisatie als dusdanig zal immuniteit van rechtsmacht in het gastland genieten. Verder zijn de gebouwen, archieven, briefwisseling en communicaties van de organisatie onschendbaar, evenals de goederen en activa die gebruikt worden voor de officiële werkzaamheden van de organisatie.

2.2. Immuniteit van rechtsmacht voor het personeel

Hier wordt een onderscheid gemaakt tussen personeelsleden met een diplomatiek statuut, internationale ambtenaren en lokaal aangeworven hulppersoneel.

België hanteert als algemene regel dat enkel aan het hoofd van de vertegenwoordiging van een internationale organisatie en aan diens adjunct de voorrechten en immuniteiten toegekend worden die ingevolge het Verdrag van Wenen van 1969 inzake het diplomatieke verkeer, toegekend zijn aan een lid van het diplomatieke personeel van een diplomatieke zending. Het hoofd van de vertegenwoordiging van een internationale instelling wordt dus niet gelijkgesteld met het hoofd van een diplomatieke zending van een staat.

De meeste personeelsleden van de zetel van de organisatie genieten een beperkte immuniteit van rechtsmacht, namelijk enkel voor handelingen die zij stellen in de uitoefening van hun functie. Die immuniteit

¹ Goedgekeurd bij wet van 28 augustus 1948. Voor België trad het in werking op 25 september 1948. Op 22 januari 1976 ondertekenden België en de VN een Aanvullend Akkoord bij het Verdrag van 1946, dat werd goedgekeurd bij wet van 22 mei 1978 en in werking trad op 4 juli 1978. Dit VN-verdrag vindt op zijn beurt zijn rechtsgrond in artikel 105 van het Charter van de Verenigde Naties dat bepaalt dat de VN op het grondgebied van elke lidstaat alle voorrechten en immuniteiten geniet die noodzakelijk zijn voor het bereiken van haar doelstellingen. Vertegenwoordigers van de lidstaten en officiële afgevaardigden van de VN genieten de voordelen en immuniteiten die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun functie.

blijft ook gelden nadat zij hun functie beëindigd hebben.

Lokaal aangeworven hulppersoneel geniet geen immuniteit.

2.3. *Fiscale voorrechten*

De fiscale immuniteit van organisaties is gebaseerd op het beginsel van de gelijkheid van staten (een staat kan een andere staat niet belasten via een internationale organisatie) en op het feit dat het gastland geen ongeoorloofd voordeel mag halen uit de aanwezigheid van een internationale organisatie op zijn grondgebied. Bovendien moet een internationale organisatie kunnen beschikken over de nodige onafhankelijkheid.

De vrijstelling van belastingen is absoluut, maar geldt uitsluitend voor het officiële gebruik van de organisatie: zij geldt enkel voor goederen, bezittingen, inkomsten of uitgaven die noodzakelijk zijn om de organisatie toe te laten haar door het oprichtingsverdrag opgelegde taken te vervullen. Zij kan bijgevolg nooit gelden voor goederen, bezittingen, inkomsten of uitgaven die betrekking hebben op of het resultaat zijn van industriële of commerciële activiteiten. Zij geldt evenmin voor heffingen die slechts vergoedingen zijn voor diensten van openbaar nut (retributies).

De drie hoger vermelde categorieën van personeel hebben ook een verschillend statuut op het vlak van fiscale voorrechten.

Het hoofd van de zetel of de vertegenwoordiging en diens adjunct genieten de fiscale vrijstellingen die aan leden van de diplomatieke vertegenwoordigingen toegekend worden.

De ambtenaren van de organisatie genieten in België enkel vrijstelling van belasting op de lonen en vergoedingen die zij van de organisatie ontvangen, op voorwaarde dat de organisatie zelf een interne inkomstenbelasting heft. In dit geval wordt in het zetelakkoord een bepaling tot het vermijden van dubbele belasting opgenomen. België behoudt zich het recht voor om de lonen en vergoedingen in aanmerking te nemen voor de berekening van de belasting uit andere bronnen (progressievoorbehoud). Dit impliceert dat België in de regel de inkomsten uit andere bronnen dan lonen en vergoedingen in Bel-

gië belast, tenzij een internationale conventie of reciprociteit zou bestaan. België aanvaardt met andere woorden geen 'exceptie van fiscale woonplaats'. De vrijstelling van inkomstenbelasting geldt bovendien in principe niet voor de pensioenen die organisaties uitkeren aan hun gewezen ambtenaren die in België verblijven.

Het lokaal aangeworven personeel valt onder de fiscale regelgeving in België en geniet bijgevolg geen fiscale voorrechten.

Internationale ambtenaren genieten in principe geen fiscale voorrechten voor hun persoonlijk gebruik. De vrijstelling van inkomstenbelasting is immers strikt genomen geen voorrecht, maar het gevolg van een regeling tot het vermijden van dubbele belasting.

Toch staat België een beperkte vrijstelling bij 'eerste indiensttreding' toe. De ambtenaren hebben bij het opnemen van hun functie gedurende twaalf maanden het recht een eerste wagen en meubels en andere goederen nodig voor de inrichting van hun woning, aan te kopen met vrijstelling van belasting op de toegevoegde waarde (btw) en douanerechten. Voorwaarde is dat zij vóór hun indiensttreding niet in België verbleven. Deze vrijstelling is een gunst van het gastland België dat zich daardoor op hetzelfde niveau plaatst als andere gastlanden.

2.4. *Sociale zekerheid*

Krachtens artikel 3 van de wet op de sociale zekerheid van 27 juni 1969 is het Belgische stelsel van sociale zekerheid voor werknemers van toepassing op alle werknemers in België die met een arbeidsovereenkomst werken op het Belgische grondgebied voor een in België gevestigde werkgever, tenzij een internationale overeenkomst anders bepaalt.

Aangezien internationale organisaties doorgaans zelf voorzien in een stelsel van sociale zekerheid voor hun personeel, wordt in de zetelakkoorden gewoonlijk een clausule inzake sociale zekerheid opgenomen.

Daarbij worden volgende beginselen toegepast:

- België kent de vrijstelling van verplichte aansluiting bij zijn sociale zekerheid enkel toe aan internationale ambtenaren die geen Belg of permanent verblijfshouder zijn. Die ambtenaren krijgen een 'optierecht': zij kunnen aansluiten, hetzij bij het

stelsel van sociale zekerheid van hun organisatie², hetzij bij het Belgische stelsel;

- die optie geldt niet voor ambtenaren met de Belgische nationaliteit of permanente verblijfshouders; die zijn verplicht aangesloten bij het Belgische zekerheidsstelsel, tenzij België reeds gebonden is door een internationale overeenkomst die op deze regel een afwijking bevat;
- het lokaal aangeworven personeel is steeds aangesloten bij het Belgische zekerheidsstelsel.

2.5. *Overige voorrechten*

Internationale ambtenaren zijn, voor zover zij in België geen andere winstgevendende activiteit uitoefenen, niet onderworpen aan de Belgische wetgeving inzake de tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten en inzake de uitoefening door buitenlanders van zelfstandige beroepsactiviteiten. Zij hebben bijgevolg geen arbeidsvergunning nodig om in België te kunnen werken. Zij zijn evenmin onderworpen aan maatregelen ter beperking van de immigratie of aan de inschrijvingsformaliteiten voor vreemdelingen. Dit betekent dat zowel de procedures voor afgifte van een visum als de administratieve verplichtingen bij hun aankomst in België, sterk vereenvoudigd worden.

3. **Het concrete onthaal van internationale organisaties en hun personeel**

Acties en bijkomende faciliteiten die het imago van België als aantrekkelijk gastland moeten in stand houden of verbeteren, situeren zich voornamelijk op het vlak van het concrete onthaal. Immers, de toekenning van voorrechten en immuniteiten is strikt gebonden aan regels en criteria, zoals hierboven beschreven. De ruimte voor aanvullende voordelen is bijgevolg uiterst beperkt, zonet onbestaand.

3.1. *Gebouwen*

Financiële tussenkomsten vanwege de staat voor de huisvesting van internationale organisaties kun-

nen niet veralgemeend worden, maar worden geval per geval bekeken. In geval een organisatie erom verzoekt, kan het Interministerieel Comité voor het Zetelbeleid (ICZ) beslissen dat technische bijstand verleend wordt voor problemen met betrekking tot de constructie, het verwerven of het gebruik van kantoorruimte. Ook wordt assistentie verleend bij het volgen van de procedures voor het aanvragen van bouw- en milieuvergunningen. In het belang van een coherent zetelbeleid moeten de strategische beleids-opties van de federale overheid en het beleid inzake ruimtelijke ordening van de gewesten en de lokale overheden permanent op elkaar afgestemd worden. De organisatie van het overleg behoort tot de taken van de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken, het Interministerieel Comité voor het Zetelbeleid (ICZ).

3.2. *Onthaal van het personeel*

Een doeltreffend onthaal omvat verschillende aspecten:

- duidelijke informatie over het gastland;
- dienstverlening aan de organisatie en aan de internationale ambtenaren;
- initiatieven die de integratie van nieuwe ambtenaren en hun familie moeten bevorderen;
- aandacht voor de veiligheidsaspecten.

Een belangrijke rol is weggelegd voor de Belgische overheden, en in het bijzonder voor de gemeenschappen, de gewesten en de gemeenten.

3.3. *Beveiliging van de organisatie*

België moet alle maatregelen treffen noodzakelijk om de onafhankelijkheid en de goede werking van de organisatie te verzekeren. Daartoe behoort onder meer de beveiliging van de gebouwen en de bescherming van prominenten.

3.4. *Ruimtelijke ordening en mobiliteit*

De diverse overheden zijn het aan zichzelf verplicht om in hun beleid terdege rekening te houden met de aanwezigheid van internationale organisaties. Een vlotte bereikbaarheid, beheersing van de verkeersproblemen en de kwaliteit van de leef- en werkomgeving

² Om te kunnen spreken van een eigen zekerheidsstelsel moet het zekerheidsstelsel van de organisatie wel beantwoorden aan de minimumvoorwaarden opgenomen in de Conventie nr. 102 van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) betreffende de minimumnormen inzake sociale zekerheid.

zijn factoren die in belangrijke mate het imago van een gastland mee bepalen. Permanent overleg tussen de betrokken bestuursniveaus is onontbeerlijk om de prioriteiten van de verschillende overheden op elkaar af te stemmen.

4. Weerslag op de bevoegdheidsuitoefening van Vlaanderen

Vooreerst geniet elke internationale organisatie die zich in België vestigt, de absolute immuniteit ten opzichte van haar gebouwen en archief. De betreding van de gebouwen is afhankelijk van haar toelating. Ook de toegang tot het archief is onschendbaar.

Deze algemene principes beperken dus de effectieve draagwijdte van normen inzake huiszoeking, uitgevaardigd door het Vlaams Parlement. De Vlaamse overheid is hiertoe bevoegd overeenkomstig artikel 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993 ter vervollediging van de federale staatsstructuur.

Huiszoekingen en onteigeningen ressorteren zowel onder de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten, als onder die van de federale overheid. Enkel voor noodzakelijke onteigeningen zouden de organisaties kunnen ontzet worden uit hun eigendomsrecht. De organisaties mogen in voorkomend geval trouwens niet gehinderd worden in hun werking, een toereikende schadeloosstelling moet onverwijld betaald worden en de overheden in België helpen de organisaties bij de wederinstallatie. Zulke verdragsbepalingen leggen beperkingen en voorwaarden op aan de uitoefening van de onteigeningsbevoegdheid van de Vlaamse Regering, vastgelegd in de Grondwet (artikel 16), de federale en de gefedereerde regelgeving, zoals bepaald in artikel 79 van de wet van 8 augustus 1980.

De gewesten zijn bevoegd voor de toepassing van de federale normen betreffende de tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten, met inbegrip van de vaststelling van de inbreuken (artikel 6, §1, IX, 3°, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd). Ook hier kunnen bijzondere voorrechten van toepassing zijn.

De belastingen die in aanmerking komen voor vrijstelling liggen hetzij in het federale bevoegdheidsdomein (de personenbelasting bijvoorbeeld), hetzij in dat van de gewesten (artikel 3, financieringswet, bij-

voorbeeld het successierecht van rijksinwoners en het recht van overgang bij overlijden van niet-rijksinwoners, de onroerende voorheffing, het registratierecht op de overdrachten ten bezwarende titel van in België gelegen onroerende goederen, de verkeersbelasting op de autovoertuigen, de belastingen op de inverkeerstelling)³.

De organisaties zelf en hun personeelsleden met een diplomatiek statuut worden alleszins vrijgesteld van directe en bepaalde indirecte belastingen op hun activa, inkomsten en goederen voor zover zij dus bestemd zijn voor het officiële gebruik van de internationale organisatie of met haar werking verband houden.

De toegewezen delen van de opbrengst van andere belastingen zijn geen gefedereerde belastingen: het blijven rijksbelastingen, zoals de financieringswet uitdrukkelijk bepaalt in zijn artikel 6. Het gaat om de personenbelasting en de btw. Vrijstellingen op zulke belastingen blijven dus een federale bevoegdheid, hoewel de gefedereerde overheden hierdoor

³ De artikelen 3 en 5bis van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten (financieringswet), zoals gewijzigd, bepalen de gefedereerde belastingen en heffingen. Die financieringswet specificceert in zijn artikel 3 de gewestelijke belastingen. De gewesten zijn immers bevoegd, overeenkomstig artikel 4, §1 tot en met §3, van de financieringswet, om de vrijstellingen van die in artikel 3, 1° tot 12°, opgesomde belastingen te wijzigen, met dien verstande dat voor de verkeersbelasting en de belasting op de inverkeerstelling, verschuldigd door vennootschappen, autonome overheidsbedrijven of verenigingen zonder winstoogmerk (vzw's) met leasingactiviteiten, dit slechts kan na een verplicht samenwerkingsakkoord gesloten te hebben zoals bedoeld in artikel 92bis, §2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Voornamelijk de in de tekst hierboven opgesomde belastingen in het kader van de vestiging van internationale organisaties zouden reëel in aanmerking komen voor vrijstelling, gezien de aard van de eerste drie en de laatst opgesomde indirecte belastingen in artikel 3 van de financieringswet (in casu belastingen op spelen en weddenschappen, belasting op de automatische ontspanningstoestellen, openingsbelasting op de slijterijen van gegiste dranken en het eurovignet). Artikel 170, §2, van de Grondwet maakt de gefedereerde overheden principieel bevoegd op fiscaal vlak. De gewone wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd, bepaalt in zijn eerste artikel dat de begroting van de Vlaamse Gemeenschap en die van het Vlaamse Gewest onder meer gefinancierd worden door een krediet ten laste van de federale begroting, *ristorno's* van de opbrengst van sommige bij de wet vastgestelde belastingen of heffingen en een eigen fiscaliteit.

onrechtstreeks inkomsten zullen derven (artikel 42 en volgende van de financieringswet): als gevolg van dergelijke vrijstellingen verlagen de dotaties en risto-no's.

De retributies zijn van vrijstelling uitgesloten.

5. Gevolgen voor de verdragsprocedure

Zetelakkoorden dienen in principe gemengd verklaard te worden en de procedures te volgen in toepassing van het samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten over de nadere regelen voor het sluiten van gemengde verdragen. Het gemengd verklaren van een zetelakkoord staat in functie van het verlenen van immuniteit van goederen van de internationale organisatie, in de mate dat de gemeenschappen of de gewesten bevoegd zijn, en in functie van het facultatief toekennen van fiscale vrijstellingen.

In toepassing van artikel 167 van de Grondwet, betekent dit dat al de betrokken regeringen, dus in voorkomend geval ook de Vlaamse Regering, de onderhandelde verdragstekst moeten goedkeuren. Hun parlementen dienen hun instemming met het ondertekende zetelakkoord te verlenen, vooraleer de federale overheid het internationaal kan ratificeren.

II. BESPREKING VAN HET AANVULLEND PROTOCOL TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN HET EUROPEES DEFENSIE-AGENTSCHAP

1. Het Europees Defensieagentschap (EDA)

De Europese Raad gaf op 19 en 20 juni 2003 in Thessaloniki de opdracht om de nodige maatregelen te treffen om in de loop van 2004 een intergouvernementeel agentschap voor de ontwikkeling van defensievermogen, onderzoek, aankopen en bewapening op te richten. In de Europese veiligheidsstrategie die door de Raad goedgekeurd werd, wordt de oprichting van een Europees Defensieagentschap genoemd als een belangrijk element voor de ontwikkeling van meer flexibele en meer efficiënte militaire capaciteit in de Europese Unie (EU).

Het EDA werd op 12 juli 2004 opgericht door het Gemeenschappelijk Optreden (referte 2004/551/GBVB) van de Raad in het kader van het buitenland- en veiligheidsbeleid. Denemarken nam niet deel aan de opmaak en aanneming van dat Gemeenschappelijk Optreden, vermits het niet deelneemt aan de uitwerking en de uitvoering van besluiten en acties van de EU die gevolgen hebben op defensiegebied. Thans telt het EDA 26 lidstaten, namelijk alle lidstaten van de EU met uitzondering van Denemarken.

Het EDA heeft tot doel het defensievermogen op het gebied van crisisbeheersing te ontwikkelen, de Europese samenwerking op het vlak van bewapening te bevorderen, de Europese technologische en industriële defensiebasis (DTIB) te versterken, een concurrerende Europese markt voor defensie-uitrusting tot stand te brengen en het onderzoek te bevorderen om op die manier het industriële en technologische potentieel van de 26 EU-lidstaten op defensiegebied te versterken. De huidige taken van het EDA zijn daarom:

- een allesomvattende en systematische benadering scheppen voor het bepalen van en het voldoen aan de behoeften van het Europese veiligheids- en defensiebeleid (EVDB);
- samenwerking op het gebied van defensie-uitrusting tussen de EU-lidstaten bevorderen;
- bijdragen tot de ontwikkeling en de algemene herstructurering van de Europese defensie-industrie;
- Europees onderzoek en technologie op defensiegebied bevorderen, met inachtnaam van de Europese beleidsprioriteiten;
- in nauwe samenwerking met de Europese Commissie werken aan de ontwikkeling van een internationaal concurrerende markt voor defensie-uitrusting.

Het EDA staat onder toezicht van de Raad en alle lidstaten kunnen erin participeren. In zijn rol van politieke toezichthouder en beleidsmaker moet de Raad richtsnoeren verstrekken. Voor het aannemen van richtsnoeren en besluiten in verband met de wer-

king van het EDA komen de ministers van Defensie van de lidstaten samen.

Het EDA heeft rechtspersoonlijkheid waarmee het zijn functies kan uitoefenen en zijn doelstellingen kan verwezenlijken, waarbij het nauwe contacten onderhoudt met de Raad en het de verantwoordelijkheden van de EU en haar instellingen volledig in acht neemt. De lidstaten zorgen ervoor dat het EDA beschikt over de ruimste handelingsbekwaamheid die via hun wetgeving aan rechtspersonen verleend wordt. Het EDA kan in het bijzonder roerende en onroerende goederen verwerven of vervreemden en het kan in rechte optreden. Het Agentschap krijgt de bevoegdheid om met particuliere of publieke rechtssubjecten contracten te sluiten.

Het EDA is sinds eind 2004 operationeel. In zijn vergadering van 22 november 2004 stelde de raad van bestuur het eerste werkprogramma op. Op 19 november 2007 keurde de raad van bestuur het werkprogramma en het budget voor 2008 goed. Het budget stijgt naar 32 miljoen euro. Daarvan is 6 miljoen euro voorbehouden voor experimenten met onbemande vliegtuigen, maar dat bedrag kan enkel besteed worden na een beslissing van de raad van bestuur. Op 31 december 2007 waren 93 van de 98 plaatsen ingenomen. Daarnaast waren er vier vacante betrekkingen en was één plaats voorbehouden.

Het EDA is gevestigd in Brussel.

2. De context van het aanvullend protocol tussen België en het EDA

Op 10 november 2004 ondertekenden de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten van de EU het besluit betreffende de voorrechten en immuniteiten die aan het Europees Defensieagentschap en zijn personeel verleend worden. Het besluit treedt in werking na ratificatie door tien lidstaten, waaronder België als lidstaat waar het EDA zijn zetel heeft. Momenteel hebben vijftien lidstaten dit besluit geratificeerd. Het dient voor de betrokken lidstaten toegepast te worden met terugwerking tot 7 september 2004, de datum waarop het besluit aangenomen werd.

Het aanvullend protocol kent aan het EDA en zijn personeelsleden in België de voorrechten en immuniteiten toe die in het besluit van 10 november 2004 opgenomen werden. Daarnaast wordt aan de personeelsleden van het EDA een bijkomende fiscale

vrijstelling toegekend zodat zij, op het vlak van de voorrechten en immuniteiten, hetzelfde statuut hebben als de ambtenaren van de Europese instellingen.

De personeelsleden zijn ook vrijgesteld van de verplichte aansluiting bij het socialezekerheidsstelsel in België. De Raad heeft immers, in uitvoering van artikel 11, §3, 1, van het Gemeenschappelijke Optreden van 12 juli 2004 houdende oprichting van het EDA, bij het besluit van 24 september 2004 een personeelsreglement voor het EDA aangenomen, inclusief een stelsel van sociale zekerheid. Aangezien dat Gemeenschappelijk Optreden een juridisch instrument is dat, evenals de besluiten die genomen worden in uitvoering ervan, de lidstaten bindt, kan het beschouwd worden als een internationale overeenkomst in de zin van artikel 3 van de wet op de sociale zekerheid van 27 juni 1969. Het was bijgevolg niet nodig om in het aanvullend protocol een bepaling op te nemen betreffende de sociale zekerheid van het EDA-personeel.

3. Artikelsgewijze toelichting van het aanvullend protocol

Artikel 1 stelt dat het EDA en zijn personeel in België de voorrechten en immuniteiten genieten die voorzien worden door de bepalingen van het besluit. Deze bepalingen zijn gebruikelijk bij zetelakkoorden. De immuniteiten betreffen vooral rechtsvordering, beslaglegging, verbeurdverklaring en onteigening (artikel 1 van het besluit), archieven, correspondentie en rechtsvervolging in verband met het uitoefenen van functies voor het EDA (artikelen 2, 5 en 7, besluit). Andere bepalingen van het besluit bevatten regels betreffende de uitzondering en de opheffing van de immuniteiten (artikelen 8 en 11, besluit). De voorrechten betreffen fiscale vrijstelling, kwijtschelding of teruggave van directe en indirecte belastingen (artikel 3, besluit). De vrijstelling geldt tevens voor de federale inkomstenbelasting op voorwaarde dat de salarissen en vergoedingen belast worden door het EDA (artikelen 7, 2°, en 9, besluit). Retributies zijn uitgesloten van enige vrijstelling (artikel 3, 4°, besluit).

Het besluit verleent de fiscale vrijstellingen, kwijtscheldingen en terugbetalingen. De modaliteiten waarmee zij toegepast worden, worden vastgelegd door de bevoegde minister van Financiën.

Artikel 2 van het aanvullend protocol kent de personeelsleden van het EDA het recht toe om meube-

len en een motorvoertuig voor persoonlijk gebruik vrij van rechten bij invoer en van belasting op de toegevoegde waarde (btw) in te voeren of aan te kopen, en dat binnen de twaalf maanden volgend op het tijdstip waarop zij hun functie voor het eerst opnemen. België is niet verplicht deze voordelen te verlenen aan eigen onderdanen of permanente verblijfshouders. De federale minister van Financiën bepaalt de perken en voorwaarden voor de toepassing van dit artikel 2, aangezien deze vrijstelling uitsluitend slaat op federale belastingen.

Artikel 3 bepaalt dat het aanvullend protocol op verzoek van één van de partijen kan herzien worden. Het blijft van kracht hetzij gedurende de geldigheidsduur van het EDA, hetzij tot na het verstrijken van de termijn van één jaar met ingang van de datum waarop de ene partij de andere in kennis stelt van haar voornemen het aanvullend protocol te beëindigen.

Artikel 4 geeft aan dat elke partij de andere partij ervan in kennis stelt dat voldaan is aan de vereiste procedures voor de inwerkingtreding van het aanvullend protocol.

III. PROCEDUREVERLOOP

1. Gemengd karakter van het akkoord

Het gemengde karakter (bevoegdheden van de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten) werd vastgelegd via een schriftelijke procedure binnen de Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). Op 22 maart 2005 stuurde de FOD Buitenlandse Zaken een brief naar de leden van de WGV waarin het gemengde karakter voorgesteld werd. In haar antwoord van 7 april 2005 verklaarde de toenmalige administratie Buitenlands Beleid zich akkoord met dat voorstel. Op 26 april 2005 heeft de WGV de schriftelijke procedure bekrachtigd. Het verslag van de WGV werd op 13 december 2005 goedgekeurd door de ICBB.

2. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

De Raad sloot zich tijdens zijn vergadering van 16 november 2005 aan bij het ontwerp van regeringsbeslissing.

3. Advies van de Raad van State

In zijn advies van 3 januari 2006 (39.617/1) stelt de Raad van State dat de machtiging die in de artikelen 1.2 en 2.2 van het protocol aan de bevoegde minister van Financiën verleend wordt, onverenigbaar is met het wettigheidsbeginsel in fiscale aangelegenheden zoals dat voortvloeit uit de artikelen 170 en 172 van de Grondwet.

Deze machtiging aan de Vlaamse minister bevoegd voor Financiën is volgens de Vlaamse Regering niet in strijd met het grondwettelijke legaliteitsbeginsel: de fiscale vrijstellingen, kwijtscheldingen en terugbetalingen van Vlaamse belastingen worden immers verstrekt in het besluit zelf, waarnaar het aanvullend protocol in zijn artikel 1.1 verwijst (artikel 3, besluit), en niet door de minister. Aan de Vlaamse minister bevoegd voor Financiën komt het slechts toe de uitvoeringsmaatregelen te treffen voor het toepassen van de verdragsrechtelijke vrijstellingen, kwijtscheldingen of terugbetalingen van directe of indirecte belastingen die de Vlaamse overheid heft.

Het besluit heeft in de Belgische federatie het juridische statuut van een gemengd verdrag. Dit verdrag is de essentiële bijlage van het instemmingdecreet en staat hiermee dus gelijk. De decreetgever oordeelt of artikel 1.2 van het aanvullend protocol een grondwetsbepaling schendt.

Artikel 2.2 slaat niet op Vlaamse fiscaliteit. Bijgevolg wordt de Vlaamse overheid niet aangesproken door dit aspect van de opmerking van de Raad van State.

4. Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen

Op het ogenblik van de beslissing van de Vlaamse Regering was de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) nog niet operationeel. Het advies werd alsnog aangevraagd en uitgebracht op 14 januari 2009.

De SARiV betreurt dat België in dit dossier achterop hinkt en wijst nogmaals op het belang van een snelle ratificatie voor de aantrekkelijkheid van België als gastland.

Wat de opmerking van de Raad van State betreft, spoort de SARiV aan om in de toekomst de desbetreffende passages te herformuleren, zodat tegemoet gekomen wordt aan de opmerking van de Raad van

State en hopelijk vermeden wordt dat dergelijke dossiers onnodige vertraging oplopen. Momenteel pleegt het Departement internationaal Vlaanderen (DiV) overleg met de FOD Buitenlandse Zaken, ICZ, om de standaardtekst voor zetelakkoorden beter en duidelijker af te stemmen op de grondwettelijke en wettelijke bepalingen.

Volgens de SARiV diende een passage geschrapt te worden in punt II.2. van deze memorie van toelichting. Zij is immers achterhaald omdat het minimum aantal lidstaten het besluit geratificeerd heeft. De memorie van toelichting werd aangepast volgens de opmerkingen van de SARiV.

De SAR iV sluit zich aan bij het ontwerp van decreet.

*De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen,
Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme,
Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid,*

Kris PEETERS

VOORONTWERP*Vlaamse Regering*

Ontwerp van decreet houdende instemming met
het aanvullend protocol tussen het koninkrijk België en
het Europees Defensieagentschap,
ondertekend in Brussel op 22 juni 2005

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid,
Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en
Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams
Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een
gewestaangelegenheid.

Art. 2. Het aanvullend protocol tussen het koninkrijk België en het
Europees Defensieagentschap, ondertekend in Brussel op 22 juni 2005, zal
volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid,
Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Institutionele Hervormingen, Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Institutionele Hervormingen, Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Het Aanvullend Protocol tussen het Koninkrijk België en het Europees Defensieagentschap, ondertekend in Brussel op 22 juni 2005, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 30 januari 2009.

*De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen,
Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme,
Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid,*

Kris PEETERS
